

**MİLLÎ MÜCADELE'NİN HAZIRLIK DÖNEMİ
(1919 – 1920)**

**Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'a Gelişi ve Çözüm
Araştırmaları**

- Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Osmanlı Devleti zor durumda kalmış, ülke toprakları işgallere açık hâle gelmiştir.
- Mustafa Kemal Paşa, 13 Kasım 1918'de İstanbul'a gelmiş ve burada vatanın kurtuluşu için çeşitli çözüm yollarını değerlendirmiştir.

Mustafa Kemal Paşa;

- Ordunun dağıtılması,
- İstanbul Hükûmeti'nin etkisizliği,
- İşgallerin hızla yayılması nedeniyle **kurtuluşun ancak milletin iradesine dayalı bir mücadeleyle mümkün olabileceğini** düşünmüştür.

✎ **"Geldikleri gibi giderler."** sözü, Mustafa Kemal'in işgallere karşı kararlılığını göstermektedir.

Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a Gönderilişi

- Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Karadeniz Bölgesi'nde, özellikle Samsun ve çevresinde Türklerle Rumlar arasında çatışmalar yaşanmaya başlamıştır.
- İngiltere, bu durumu bahane ederek bölgenin işgal edilebileceğini İstanbul Hükûmeti'ne bildirmiştir.
- Bu gelişmeler üzerine İstanbul Hükûmeti, bölgede asayiş sağlamaya ve karışıklıkları önlemek amacıyla Mustafa Kemal Paşa'yı 9. Ordu Müfettişi olarak Samsun'a göndermeye karar vermiştir.

**Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a Gönderilme
Nedenleri**

Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul Hükûmeti tarafından verilen resmî görevleri şunlardır:

- Bölgedeki Türk-Rum çatışmalarını sona erdirmek,
- Karadeniz'deki asayişsizliği ortadan kaldırmak,
- Osmanlı ordusuna ait silah ve cephanenin toplanmasını sağlamak,
- Dağınık hâlde bulunan millî direniş güçlerini dağıtmak,
- Mondros Ateşkes Antlaşması hükümlerinin uygulanmasını sağlamak.

✎ **Önemli Not:**

İstanbul Hükûmeti, Mustafa Kemal Paşa'yı Millî Mücadele'yi başlatması için değil, tam tersine direnişi engellemesi için Samsun'a göndermiştir.

Mustafa Kemal Paşa'nın Gerçek Amacı

Mustafa Kemal Paşa, Samsun'a giderken resmî görevlerinin aksine:

- İşgallere karşı millî direnişi başlatmayı,
- Halkı bilinçlendirmeyi,
- Dağınık direnişleri tek merkezde toplamayı,

- Mücadeleyi millet iradesine dayandırmayı amaçlamıştır.
- Bu nedenle Samsun'a çıkış, Millî Mücadele'nin fiili başlangıcı kabul edilir.

✎ **19 Mayıs 1919, Türk milletinin bağımsızlık yolunda attığı ilk adımdır.**

Samsun Raporu (22 Mayıs 1919)

- Mustafa Kemal Paşa, Samsun'a çıktıktan kısa süre sonra bölgedeki durumu incelemiş ve İstanbul Hükûmeti'ne Samsun Raporu'nu göndermiştir.

Samsun Raporu Maddeleri (AYNEN)

- *Bölgede asayişsizlik yoktur.*
- *Karışıklıkların sebebi Türkler değil, Rum çeteleridir.*
- *Rumlar, Pontus Devleti kurmak amacıyla faaliyet göstermektedir.*
- *Türk halkı haksız yere suçlanmaktadır.*

Samsun Raporu'nun Yorumu

- İşgallerin haklı gerekçelere dayanmadığı ortaya konmuştur.
- Türk milletinin masum olduğu resmî belgelerle ispat edilmiştir.
- Mustafa Kemal Paşa, raporla birlikte İtilaf Devletleri'nin işgal politikasını çürütmüştür.
- Millî Mücadele'nin haklılığı ilk kez resmî bir belgeyle dile getirilmiştir.

✎ **Sonuç:**

Samsun Raporu, Millî Mücadele'nin ilk siyasî belgesi olarak kabul edilir.

Havza Genelgesi(28 Mayıs 1919)

- Mustafa Kemal Paşa, Samsun'dan Havza'ya geçerek mücadelenin halk desteğiyle yürütülmesi gerektiğini düşünmüş ve Havza Genelgesi'ni yayımlamıştır.

Havza Genelgesi Maddeleri

- **İşgallere karşı mitingler düzenlenecektir.**
- **İşgaller protesto edilecektir.**
- **Büyük devletlerin temsilciliklerine ve İstanbul Hükûmeti'ne telgraflar çekilecektir.**
- **Millî bilinci zedeleyecek davranışlardan kaçınılacaktır.**

Havza Genelgesi'nin Yorumu

- Halk ilk kez açıkça işgallere karşı tepki göstermeye çağırılmıştır.
- Millî Mücadele, bireysel direnişten kitlesel harekete dönüşmüştür.
- Kamuoyu oluşturulması hedeflenmiştir.
- Mustafa Kemal Paşa, halkı doğrudan sürecin içine katmıştır.

✎ **Önemli Sonuç:**

Havza Genelgesi ile Millî Mücadele ilk kez örgütlü ve planlı bir hâl almıştır.

Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

✎ **Amasya Genelgesi Maddeleri**

- **Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikedir.**
- **İstanbul Hükûmeti üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirememektedir.**
- **Millî bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.**
- **Sivas'ta millî bir kongre toplanacaktır.**
- **Her ilden milletin güvenini kazanmış üç delege gönderilecektir.**

Yorum:

- İlk kez Millî Mücadele'nin **gerekçesi, amacı ve yöntemi** açıklanmıştır.
- **Millî egemenlik** düşüncesi açıkça ifade edilmiştir.
- Sivas Kongresi'nin toplanacağı ilan edilmiştir.
- ☐ **Bu nedenle Amasya Genelgesi, Millî Mücadele'nin programı kabul edilir.**

Bilgi Notu:

- ✎ Amasya Genelgesi'nden sonra İstanbul Hükûmeti, Mustafa Kemal Paşa'yı geri çağırması; Mustafa Kemal Paşa ise İstanbul'a gitmeyerek askerlik mesleğinden istifa etmiş ve Millî Mücadele'yi sivil bir lider olarak sürdürmüştür.
- ✎ Erzurum Kongresi'ne sivil olarak katılması ve kongre başkanı seçilmesi, Millî Mücadele'nin millet iradesine dayandığını göstermiştir.

Erzurum Kongresi

(23 Temmuz – 7 Ağustos 1919)

✎ **Erzurum Kongresi Kararları**

- **Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz.**
- **Her türlü yabancı işgaline karşı millet birlikte direnecektir.**
- **Kuvâ-yı Milliye'yi etkin, millî iradeyi hâkim kılmak esastır.**
- **Manda ve himaye kabul olunamaz.**
- **Meclis-i Mebusan'ın toplanması ve hükûmet işlerinin denetlenmesi gereklidir.**

Yorum:

- **Millî egemenlik** anlayışı güçlenmiştir.
- **Manda ve himaye** ilk kez kesin olarak reddedilmiştir.
- Erzurum Kongresi, **ilk millî kongredir** (Toplanma amacı bakımından **bölgesel**, aldığı kararlar bakımından **millî**).
- İlk kez Temsil Heyeti kurulmuştur. (Bölgesel olarak.)

Sivas Kongresi (4–11 Eylül 1919)

✎ **Sivas Kongresi Kararları**

- **Millî cemiyetler "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" adı altında birleştirilmiştir.**
- **Temsil Heyeti tüm vatani temsil eder hâle getirilmiştir.**

- **Manda ve himaye kesin olarak reddedilmiştir.**
- **Basın yoluyla kamuoyu oluşturulacaktır. (İrade-i Milliye)**
- **Temsil Heyeti, fiilen bir yürütme organı** gibi çalışmaya başlamıştır.

Yorum:

- Millî Mücadele ulusal nitelik kazanmıştır.
- Dağınık direniş ve bölgesel direniş cemiyetleri tek çatı altında toplanmıştır.
- Temsil Heyeti, İstanbul Hükûmeti'ne alternatif bir güç hâline gelmiştir.
- Temsil Heyeti Millî Mücadele'nin haklılığını halka anlatmak ve kamuoyu oluşturmak amacıyla **İrade-i Milliye Gazetesi** çıkarmıştır.

Not: Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul ile haberleşmeyi kesmesi üzerine Damat Ferit Paşa istifa etmiş ve yerine Millî Mücadele'ye daha yakın olan Ali Rıza Paşa Hükûmeti kurulmuştur; böylece Temsil Heyeti ile İstanbul Hükûmeti arasında olumlu bir ilişki başlamıştır.

Amasya Görüşmeleri (20–22 Ekim 1919)

- Sivas Kongresi'nden sonra İstanbul Hükûmeti, Anadolu'daki millî hareketin gücünü kabul etmek zorunda kalmıştır. Bu nedenle Amasya'da Temsil Heyeti ile İstanbul Hükûmeti arasında görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmeye Katılanlar

Temsil Heyeti adına: Mustafa Kemal Paşa

İstanbul Hükûmeti adına: Bahriye Nazırı Salih Paşa

✎ **Önemi:**

Bu görüşmelerle İstanbul Hükûmeti, Temsil Heyeti'nin varlığını ilk kez resmen kabul etmiştir.

Amasya Görüşmeleri'nde Alınan Kararlar

- **Meclis-i Mebusan, İstanbul dışında güvenli bir yerde toplanacaktır.**
- **Türk vatani bir bütündür, parçalanamaz.**
- **Azınlıklara, siyasi egemenliği ve sosyal dengeyi bozacak ayrıcalıklar verilmeyecektir.**
- **Sivas Kongresi kararları, İstanbul Hükûmeti tarafından tanınacaktır.**
- **Osmanlı Devleti ile İtilaf Devletleri arasında yapılacak barış görüşmelerine Temsil Heyeti'nin görüşleri alınacaktır.**

Amasya Görüşmeleri'nin Yorumu

- İstanbul Hükûmeti, Temsil Heyeti'nin varlığını resmen kabul etmiştir.
- Millî Mücadele, hukukî bir zemin kazanmaya başlamıştır.
- Millî irade anlayışı güçlenmiştir.
- TBMM'nin açılmasına giden süreç hızlanmıştır.

✎ **Önemli Sonuç:**

Amasya Görüşmeleri, İstanbul Hükûmeti ile Temsil Heyeti arasında yapılan ilk ve tek resmî görüşmedir.